

Ungdoms opplevelse av informasjon som gis om koronaviruset (Covid-19): En foreløpig rapport

Regionalt kunnskapssenter for barn og unge - Nord (RKBUNord)

Henriette Kyrrestad, Sabine Kaiser og Monica Martinussen

RKBU Nord rapport

Ungdoms opplevelse av informasjon som gis om koronaviruset (Covid-19): En foreløpig rapport

Prosjektleder

Monica Martinussen

Forfattere

Henriette Kyrrestad, Sabine Kaiser &
Monica Martinussen

Oppdragsgiver

RKBU Nord, UiT Norges arktiske universitet

Elektronisk arkivkode

ISBN: 978-82-93031-73-4

Antall sider

26

Dato

3. april 2020

Sammendrag

Denne rapporten presenterer resultater fra en nettbasert spørreskjemaundersøkelse blant ungdom. Formålet var å undersøke hvordan ungdom opplever informasjonen som gis rundt koronaviruset, hva de opplever de mangler informasjon om og hvordan situasjonen med koronaviruspandemien påvirker dem. Denne rapporten inneholder resultater fra perioden 16.03.2020 til 26.03.2020 i undersøkelsen og er ment som en foreløpig rapport fra studien. Av totalt 354 som svarte på undersøkelsen var det flere jenter enn gutter som svarte, og de fleste var elever i videregående skole. De mest brukte informasjonskildene for å få informasjon om koronaviruset var internett, etterfulgt av avis/nettavis og TV. Over halvparten av ungdommene syntes at den informasjon som ble gitt angående koronaviruset var tilstrekkelig, forståelig, til å stole på og at det dekket deres behov for informasjon. Samtidig var det rundt 30 % som svarte *verken eller* på disse spørsmålene og rundt 10 % som ikke syntes dette i det hele tatt. Resultatene er drøftet og anbefalinger er gitt for videre tiltak.

Innhold

1	Bakgrunn	3
1.1	Formål med denne undersøkelsen	5
2	Metode.....	5
2.1	Deltakere og prosedyre	5
2.2	Spørreskjema	6
2.3	Statistiske analyser	7
3	Resultater.....	7
3.1	Deltakere.....	7
3.2	Kilder til informasjon som gis om koronaviruset	8
3.3	Opplevelse av informasjonen	10
3.4	Opplevelse av hvordan koronaviruset påvirker hverdagen	12
3.5	Informasjonsbehov	13
3.6	Kommentarer til undersøkelsen.....	14
4	Oppsummering og diskusjon.....	14
4.1	Metodiske begrensninger.....	17
5	Referanser.....	17
6	Appendix	19
6.1	Informasjonsbehov – hva ønsker du mer informasjon om?	19
6.2	Kommentarer til undersøkelsen.....	25

Illustrasjon forside: Marthe Kyrrestad Strøm (11 år)

1 Bakgrunn

Koronaviruset (Covid-19) er en influensalignende luftveisinfeksjon som siden januar 2020 har spredt seg fra Kina til mange land over hele verden. Verdens helseorganisasjon (WHO) erklærte i januar 2020 koronaviruset som en "alvorlig hendelse av betydning for internasjonal folkehelse" og i mars ble det erklært som en pandemi.

For å minske spredning blant befolkningen iverksatte norske myndigheter de mest inngrepene tiltakene de noen gang har gjort i fredstid. Tiltakene har bl.a. bestått av å stenge alle barnehager og skoler i landet. Personer som har vært på reise i utlandet, reist innenlands mellom sør og nord eller har forkjølelssymptomer har vært henvist til to-ukers karantene. Alle som ikke har hatt kritiske samfunnsoppgaver, har blitt oppfordret til å arbeide hjemmefra og studenter over hele landet får undervisning via nett. Norske helsemyndigheter har formidlet mange offisielle råd og hyppig informasjon til befolkningen om situasjonen både via media og gjennom Folkehelseinstituttet sine hjemmesider og nettsiden Helsenorge.no. Rådene som gis fra de norske helsemyndighetene er omfattende og detaljerte. Det gis råd for ulike grupper, for eksempel risikogrupper, gravide og barn, personer i karantene, personer med symptomer og helsepersonell, samt generelle smittevernråd og råd og informasjon til andre sektorer og yrkesgrupper. Rådene og anbefalingene til myndighetene har også endret seg underveis i forbindelse med at situasjonen har utviklet seg. I tillegg til de norske myndighetene er det mange eksperter som uttaler seg i media. Ofte har de noe sprikende vurderinger av situasjonen og om hvilke tiltak som bør settes i verk.

Koronaviruset kan av mange oppleves som en form for trussel mot samfunnet selv om det ikke er en synlig trussel som for eksempel terror, krig eller naturkatastrofer. Usynlige trusler kan være vanskelig å oppdage og spore, og vanskelig å tilskrive til en spesifikk fiende (Blum, 2012). Usynlige trusler kan også skape frykt for hvilke konsekvenser det har for den enkelte og for samfunnet. Usynlige trusler kan være digitale- eller biologiske. Biologiske trusler kan for eksempel være en viruspandemi som koronaviruset.

God informasjonsformidling er en viktig del av folkehelsearbeidet og spesielt viktig i en unntakssituasjon lik den som har oppstått under koronapandemien. Tanken er at god informasjon gjør den enkelte bedre i stand til å beskytte seg selv og dermed oppleve mestring i situasjonen. Hvordan ungdom oppfatter usynlige trusler som koronaviruspandemien, eller

hvordan de påvirkes av de tiltak som er iverksatt, vet man ikke. En tidligere undersøkelse (Huang, Bruun, Lieberkind & Arensmeier, 2018) viste at norske 9. klassinger (ca. 14 år) anså smittsomme sykdommer som mindre truende mot verdens fremtid sammenlignet med ungdommer på samme alder i andre Europeiske land. Norske ungdommer vurderte i hovedsak forurensning, klimaendringer og terrorisme som større trusler mot verdens fremtid enn smittsomme sykdommer, kriminalitet, arbeidsledighet og vann- og matmangel sammenlignet med ungdommer fra andre Europeiske land (Huang, mfl., 2018). Hvorvidt dette vil endre seg under og etter en pandemisituasjon som koronaviruset, vil fremtiden vise.

Da koronapandemien utviklet seg ble det gitt store mengder med informasjon (Hoogensen Gjørsv, 2020). For barn og unge kan det være utfordrende å navigere i all informasjonen som gis, der mesteparten i tillegg er utformet med tanke på voksne. Informasjon som gis til barn og unge krever at det som formidles er forståelig, pålitelig, tilstrekkelig, basert på fakta og alderstilpasset. Norske myndigheter har vært oppmerksomme på dette og holdt den 16. mars 2020 en pressekonferanse for barn hvor statsminister Erna Solberg, barne- og familieminister Kjell Ingolf Ropstad og kunnskaps- og integreringsminister Guri Melby stilte for å svare på spørsmål som barn hadde sendt inn. Det er ikke gjort tilsvarende alderstilpassete pressekonferanser for ungdom. De opplever neppe en pressekonferanse tilpasset barn som tilstrekkelig informasjon. Det er derfor viktig å undersøke hvordan ungdommene opplever informasjonen som gis.

De norske resultatene fra den internasjonale studien *International Civic and Citizenship Education Study (ICCS)* viste at 61 % av norske 9. klassingene brukte tradisjonelle mediekkanaler, som TV og aviser, for å holde seg orientert om norske og internasjonale nyheter (Huang, Ødegård, Hegna, Svagård, Helland & Seland, 2017). Barn- og medieundersøkelsen (2018) viste at mange barn og unge leste nyheter gjennom sosiale medier og at andelen økte med økende alder. På daglig basis var det 27 % av 9-11 åringer og 60 % av 17-18 åringer som leste nyheter gjennom sosiale medier (Barn og medieundersøkelsen, 2018). Den siste Barn- og medieundersøkelsen (2020) viste at YouTube, Snapchat, TikTok og Instagram var de mest populære sosiale mediene blant ungdom i alderen 9 til 18 år. Hvorvidt det er de samme sosiale medier og digitale plattformer ungdom foretrekker i en tid hvor det gis mye informasjon fra sentrale myndigheter, er ikke kjent. En undersøkelse basert på ca. 1300 individer i alderen 16 år og oppover viste at tilliten til norske medier er generelt stor i

befolkningen (Medietilsynet, 2019). Hvorvidt det er de samme medier og kilder ungdommer har høy tillit til når det gjelder informasjon om koronapandemien vet man ikke. Generelt kan tillit deles inn i tillit til andre mennesker og tillit til institusjoner. Sist nevnte er viktig da dette også inkluderer tillit til samfunnsinstitusjoner som regjeringen, kommunen, rettsvesenet, politiet og media (Huang m.fl. 2017; Huang, Lieberkind, Bruun & Arensmeier, 2018). En undersøkelse blant norske 9. klassinger ($N = 6271$) viste at ungdommer gjennomgående hadde høy tillit til norske myndigheter (Huang m.fl. 2017).

1.1 Formål med denne undersøkelsen

Denne undersøkelsen kartlegger hvordan ungdom opplever informasjonen som gis, og hva ungdom rapporterer de mangler informasjon om vedrørende koronaviruspandemien. Vi ønsker også å kartlegge hvilke digitale plattformer og medier ungdom anvender for å innhente informasjon og hvordan de vurderer disse kildene. I tillegg, undersøkes hvordan ungdom oppfatter usynlige trusler som koronaviruspandemien, og hvordan de påvirkes av de tiltak som er iverksatt som en følge av dette. Resultatene fra denne undersøkelsen vil kunne gi viktig kunnskap til de som arbeider med unge i skolesammenheng og i ulike tjenester for barn og unge. Resultatene vil også kunne gi viktige innspill til myndighetene i forhold til hvilke informasjonskanaler som kan anvendes for å nå ungdom, og hva de mangler informasjon om. Denne rapporten presenterer foreløpige resultater fra undersøkelsen etter at den har vært tilgjengelig på nett i 10 dager.

2 Metode

2.1 Deltakere og prosedyre

Til sammen besvarte 354 ungdommer spørreskjemaet i løpet av perioden. Demografiske variabler er presentert i tabell 1. To strategier ble brukt for å rekruttere deltakere til studien. Først ved at en epost med informasjon om bakgrunn og hensikt med undersøkelsen ble sendt til alle rektorer ved de videregående skolene i Troms og Finnmark- (antall skoler 22) og Nordland (antall skoler 16) fylkeskommune mandag den 16.03.2020. Divisjonsdirektør for næring og kompetanse i Troms og Finnmark fylkeskommune og Fylkesdirektør for utdanning og kompetanse i Nordland fylkeskommune ble informert om at alle elever i videregående opplæring i deres fylkeskommune ville bli invitert til å delta i en kort spørreskjemaundersøkelse. Rektorene ble i eposten forespurt om å videresende en lenke til

spørreskjemaet til elevene på sin skole. Det ble sendt ut en påminnelse til rektorene etter en uke. Nordland fylkeskommune ønsket ikke å delta i noen form for undersøkelser i denne perioden og derfor ble linken ikke videreformidlet av rektorene. Av de 22 skolene i Troms og Finnmark fylkeskommune svarte fem rektorer at de hadde delt linken til undersøkelsen med sine elever.

I tillegg til å rekruttere ungdommer via de videregående skolene ble linken også publisert i en nyhetssak på hjemmesidene til RKBU Nord og UiT samt på Facebook i regi av Det helsevitenskaplige fakultet ved UiT. Linken førte til en nettside med informasjon om undersøkelsen samt informasjon om at deltakelse var frivillig og anonymt. Undersøkelsen ble gjennomført med Nettskjema som er en sikker løsning for datainnsamling via nett. Siden undersøkelsen ble gjennomført anonymt og uten å innhente detaljerte bakgrunnsopplysninger ble det vurdert at det ikke var nødvendig å melde prosjektet til NSD da ingen opplysninger ville kunne spores tilbake til enkeltpersoner.

Denne rapporten omhandler data innsamlet i perioden 16.03.2020 til 26.03.2020 og er en presentasjon av foreløpige resultater basert på de ungdommene som besvarte undersøkelsen i løpet av de 10 første dagene.

2.2 Spørreskjema

Det ble utviklet et kort nettbasert spørreskjema for denne studien med til sammen 15 spørsmål. De første tre spørsmålene besto av demografiske variabler. Ungdom ble bedt om å angi hvilket fylke de bodde i, kjønn og klassetrinn.

Kilder til informasjon

To spørsmål handlet om hvor ungdom hovedsakelig får informasjon om koronaviruset fra og hvor de synes at de får best informasjon. Ungdom kunne velge mellom 15 ulike svarkategorier (f.eks. «fra skolen» eller «internett») og det var mulig å krysse av for flere alternativer.

Opplevelse av informasjonen

Dernest ble ungdommene bedt om å vurdere hvordan de opplevde informasjonen som er gitt rundt koronaviruset ved hjelp av åtte spørsmål (f.eks. «opplever du at informasjonen som gis

er lett å forstå?») målt på en fem-punkts skala fra 1 «ikke i det hele tatt» til 5 «i svært stor grad». Spørsmålene er gjengitt i tabell 4.

Hverdagen, bekymringer og hvilken informasjon mangler

De neste to spørsmålene handlet om hvordan situasjonen påvirket ungdommene sin hverdag og om de var bekymret for å bli smittet av koronaviruset. Svaralternativene ble angitt på en fem-punkts skala fra 1 «ikke i det hele tatt» til 5 «i svært stor grad».

På slutten av spørreskjemaet ble det stilt to åpne spørsmål der ungdommene kunne angi hva de eventuelt trengte mer informasjon om, og om de hadde kommentarer til undersøkelsen.

2.3 Statistiske analyser

SPSS 26 ble brukt for å gjennomføre deskriptive statistiske analyser. For å forenkle presentasjonen av resultatene ble svarkategoriene 1 og 2 (f.eks. «ikke i det hele tatt» og «i liten grad») og 4 og 5 (f.eks. «i stor grad» og «i svært stor grad») slått sammen.

3 Resultater

3.1 Deltakere

Tabell 1 presenterer bakgrunnsvariablene til deltakere. Av totalt 354 som svarte på undersøkelsen kom de fleste ungdommene fra Troms og Finnmark (63 %), 14 % fra Nordland og de øvrige fra resten av landet (23 %). Flere jenter enn gutter svarte på undersøkelsen (67 % versus 33 %), og de fleste var elever i videregående skole (93 %). Dette er som forventet siden informasjonen om undersøkelsen primært ble formidlet via rektorer i de videregående skolene i Tromsø og Finnmark, samtidig som spredningen via sosiale medier førte til at også andre ungdommer, både yngre og fra andre deler av landet, hadde funnet fram til undersøkelsen.

Tabell 1. Bakgrunnsvariabler i utvalget ($N = 354$)

Variabel	<i>n</i>	%
Kjønn		
Gutt	115	33 %
Jente	237	67 %
Klassetrinn		
8. trinn	6	2 %
9. trinn	6	2 %
10. trinn	12	3 %
VG 1	114	32 %
VG 2	113	32 %
VG 3	81	23 %
Annet (f.eks. lærling)	22	6 %

3.2 Kilder til informasjon som gis om koronaviruset

Tabell 2 viser hvilke kilder ungdom bruker for å få informasjon om koronaviruset og tabell 3 presenterer hvor ungdom synes at de får best informasjon. Det var mulig å angi flere alternativer. De fleste ungdommene rapporterte at de hovedsakelig fikk informasjon fra internett (77 %), etterfulgt av avis/nettavis (63 %) og TV (61 %), men også familie ble oppgitt av mange (57 %). Andre informasjonskilder som ble nevnt i et åpent svaralternativ var jobb ($n = 3$), YouTube ($n = 2$), Instagram ($n = 2$), WHO ($n = 1$) og meldinger fra fylkeskommunen ($n = 1$). Ungdommene syntes at den beste informasjonen ble gitt fra avis/nettavis (42 %) og dernest internett (36 %), mens sosiale medier som Facebook og Snapchat (hhv. 7 % og 5 %) kom dårligere ut.

Tabell 2. Hvor får du hovedsakelig informasjon om koronaviruset? (flere kryss var mulige)

Svaralternativer	<i>n</i>	%
Internett	273	77 %
Avis/nettavis	222	63 %
TV	214	61 %
Familie	202	57 %
Facebook	148	42 %
Venner	136	38 %
Fra skolen	130	37 %
Folkehelseinstituttets hjemmesider	95	27 %
Snapchat	85	24 %
Helsedirektoratets hjemmesider	77	22 %
Radio	69	20 %
Helsenorge.no	71	20 %
TikTok	48	14 %
Jeg leter ikke etter informasjon om koronaviruset	39	11 %
Annet	15	4 %
Brosjyrer, hefter og annet informasjonsmateriell som blir delt ut	7	2 %

Tabell 3. Hvor synes du at du får best informasjon? (flere kryss var mulige)

Svaralternativer	<i>n</i>	%
Avis/nettavis	147	42 %
Internett	127	36 %
TV	117	33 %
Folkehelseinstituttets hjemmesider	105	30 %
Helsedirektoratets hjemmesider	82	23 %
Familie	66	19 %
Helsenorge.no	63	18 %
Fra skolen	40	11 %
Facebook	23	7 %
Radio	24	7 %
Snapchat	19	5 %
Venner	15	4 %
TikTok	9	3 %
Annet	12	3 %
Brosjyrer, hefter og annet informasjonsmateriell som blir delt ut	4	1 %

3.3 Opplevelse av informasjonen

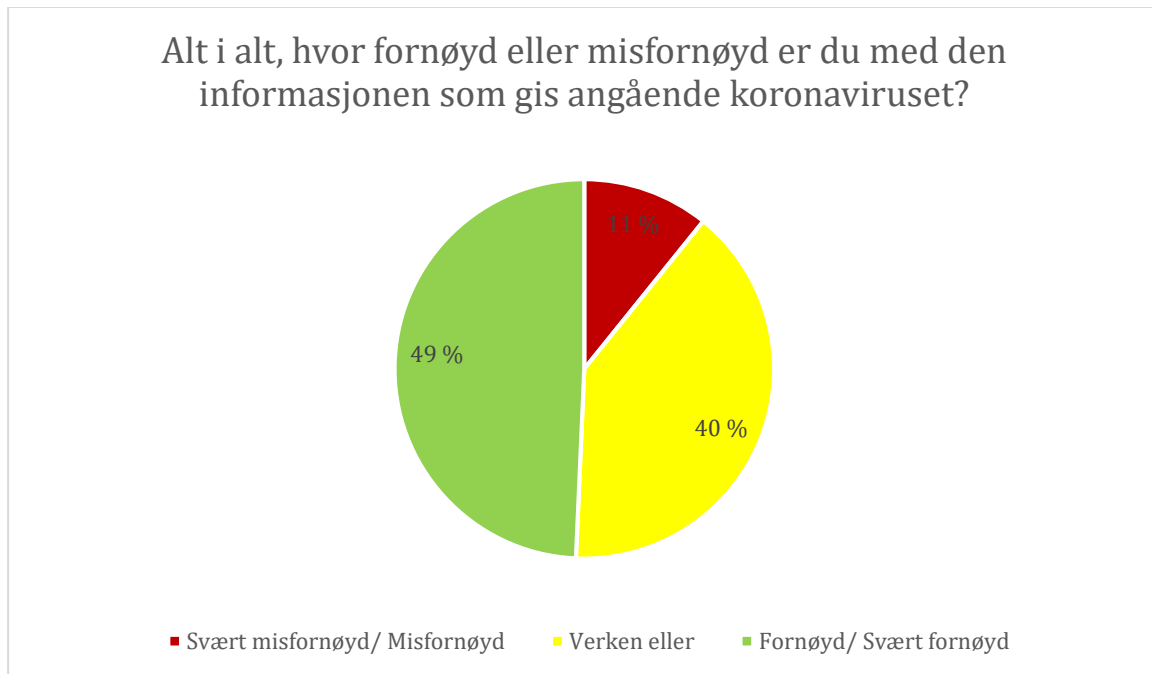
I tabell 4 presenteres hvordan ungdom opplever informasjonen som gis rundt koronaviruset. Mange av ungdommene synes at de får den informasjonen de har behov for (66 %), at informasjonen som gis er lett å forstå (63 %) og at de finner den informasjonen de trenger om situasjonen (59 %). Totalt 24 % svarte at informasjonen *i stor grad* eller *i svært stor grad* gjorde dem beroliget, 41 % svarte *i noen grad*, mens 35 % rapporterte at informasjonen de fikk *ikke i det hele tatt* eller *i liten grad* gjorde dem beroliget.

Tabell 4. Hvordan ungdom opplever informasjonen som gis rundt koronaviruset
($N = 346-352$).

Spørsmål	Ikke i det hele tatt/ i liten grad		I noen grad		I stor grad/ i svært stor grad	
	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%
Opplever du at informasjonen som gis er tilstrekkelig?	34	10 %	126	36 %	186	54 %
Opplever du at informasjonen som gis er lett å forstå?	34	10 %	96	27 %	222	63 %
Finner du den informasjonen du trenger om situasjonen?	34	10 %	109	31 %	206	59 %
Alt i alt får jeg den informasjonen jeg har behov for.	34	10 %	85	24 %	230	66 %
I hvilken grad stoler du på informasjonen som blir gitt?	28	8 %	121	34 %	203	58 %
Informasjonen som gis gjør meg tryggere.	83	24 %	144	41 %	125	36 %
Informasjonen jeg får gjør meg beroliget.	123	35 %	143	41 %	84	24 %

Note. Svarkategoriene «ikke i det hele tatt» og «i liten grad» i tillegg til svarkategoriene «i stor grad» og «i svært stor grad» ble slått sammen.

Figur 1 presenterer svarfordelingen på det overordnede spørsmålet om hvor fornøyd eller misfornøyd ungdom alt i alt var med den informasjonen som ble gitt angående koronaviruset. Halvparten av ungdommene (49 %) rapporterte at de var fornøyd eller svært fornøyd med informasjonen som ble gitt, mens 11 % var misfornøyd eller svært misfornøyd.

Figur 1. Svarfordelingen på spørsmålet om hvor fornøyd eller misfornøyd ungdom er med den informasjonen som gis angående koronaviruset

3.4 Opplevelse av hvordan koronaviruset påvirker hverdagen

Tabell 5 presenterer ungdommens opplevelse av hvordan koronaviruset påvirker deres hverdag. Totalt 74 % oppgav at situasjonen påvirket deres hverdag i *stor* eller *svært stor grad* og kun 8 % rapporterte at de *ikke i det hele tatt* eller *i liten grad* var påvirket. Omtrent halvparten rapporterte at de *ikke i det hele tatt* eller *i liten grad* var bekymret for å bli smittet, mens 21 % var bekymret i *stor* eller *svært stor grad* for å bli smittet med koronaviruset.

Tabell 5. Ungdoms opplevelse om hvordan koronaviruset påvirker deres hverdag

Spørsmål	Ikke i det hele tatt/ i liten grad		I noen grad		I stor grad/i svært stor grad	
	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%
I hvilken grad påvirker denne situasjonen din hverdag?	28	8 %	65	19 %	259	74 %
I hvilken grad er du bekymret for å bli smittet med koronaviruset?	182	52 %	94	27 %	75	21 %

Note. Svarkategoriene «ikke i det hele tatt» og «i liten grad» i tillegg til svarkategoriene «i stor grad» og «i svært stor grad» ble sammenslått.

3.5 Informasjonsbehov

Ungdommene ble i et åpent spørsmål spurt om hva de eventuelt trengte mer informasjon om. Til sammen 54 ungdommer hadde skrevet inn forslag, og noen hadde flere ting som de trengte mer informasjon om. Utsagnene ble gruppert i tre omtrent like store kategorier der den første var spørsmål knyttet til skole og eksamen, den andre gruppen omhandlet spørsmål om viruset, smitte og sykdom, mens den siste kategorien var knyttet til synspunkter på informasjon og spørsmål om framtiden. Alle spørsmålene er presentert i vedlegget til denne rapporten (tabell A-C). Innenfor kategorien skole (tabell A) var det naturlig nok mange som hadde spørsmål knyttet til eksamen og hvordan situasjonen rundt koronaviruset ville påvirke neste skoleår. Det var også lærlinger som hadde mistet skoleuken og hadde spørsmål i forbindelse med dette. Noen nevnte også at skolen hadde en viktig sosial funksjon i livene deres og at dette nå var borte.

I kategorien for spørsmål om koronaviruset, smitte og sykdom (tabell B) var det mange som hadde spørsmål om karantene og hvem som egentlig var i risikogrupperne som nevnes i media. Det siste var ofte begrunnet med en bekymring for andre familiemedlemmer. Noen lurte også på hvor langt forskerne var kommet med hensyn til å finne en kur eller medisin for dette.

Den siste kategorien omhandlet informasjon og spørsmål om framtiden (tabell C). Her nevnte noen at de syntes det var nesten litt for mye informasjon i media og at folk kunne bli engstelig av dette, mens andre syntes det var for lite tilpasset informasjon rettet mot unge. Andre spørsmål innen denne kategorien handlet om hvor lenge dette vil vare og hvilken betydning det får både for den enkelte, men også for Norge, økonomien og jobbmuligheter.

3.6 Kommentarer til undersøkelsen

Ungdommene fikk også mulighet til å komme med kommentarer til undersøkelsen. Det var 27 ungdommer som benyttet seg av denne muligheten. Kommentarene er presentert i vedlegget til denne rapporten (tabell D). Av de 27 kommentarene var 21 kommentarer relatert til undersøkelsen hvorav de fleste var positivt innstilt til denne. Seks kommentarer handlet om andre temaer.

4 Oppsummering og diskusjon

Tilsammen 354 ungdommer hadde besvart undersøkelsen etter de 10 første dagene, og det var flere jenter enn gutter som deltok (67 % versus 33 %). Nesten alle var elever i videregående skoler og mange var fra Troms og Finnmark noe som var forventet ut fra at den mest målrettede rekrutteringen skjedde via skolene i dette fylket.

Resultatene fra denne undersøkelsen viste at ungdom benyttet seg av mange ulike informasjonskilder i denne situasjonen. Internett, aviser/nettavisar og TV, men også venner og familie ble oppgitt som viktige for å få kunnskap om koronaviruset. De tradisjonelle mediekanalene som TV og aviser/nettavisar, ble brukt i samme omfang som rapportert for norske barn i ICCS studien (Huang, Ødegård, Hegna, Svagård, Helland & Seland, 2017). I tillegg brukte rundt 20 % informasjonskilder som Folkehelseinstituttets hjemmesider, Helsedirektoratets hjemmesider eller nettsiden Helsenorge.no. Ungdommene syntes at den beste informasjonen ble gitt fra aviser/nettavisar og internett, men også andre kilder som TV og hjemmesidene fra Folkehelseinstituttet, Helsedirektoratet eller Helsenorge.no ble nevnt av mange. Sosiale medier som Facebook ble brukt av mange, men ble ikke vurdert som en god kilde til informasjon. Alt i alt kan man si at for å nå så mange ungdom som mulig med viktig informasjon, er det nødvendig å bruke ulike kilder og da spesielt nettbaserte. Det virker også som at ungdommer, når det kommer til viktig informasjon, synes de får best informasjon fra tradisjonelle kanaler som aviser og nettavisar.

Spørreskjemaet inneholdt flere spesifikke spørsmål om hvordan de vurderte informasjonen (tabell 4). Basert på disse svarte over halvparten av ungdommene at den informasjon som ble gitt angående koronaviruset var *tilstrekkelig, forståelig, til å stole på* og at *den dekket deres behov for informasjon* (54 % - 66 %). Samtidig var det rundt en tredjedel som svarte *verken eller* på disse spørsmålene og rundt 10 % som ikke syntes dette i det hele tatt. På det overordnede spørsmålene om man alt i alt var fornøy med informasjonen (figur 1) svarte rundt halvparten av ungdommene at de var *fornøyde* eller *svært fornøyde* med informasjonen som ble gitt (49 %), mens 40 % svarte med *verken eller* og 11 % var *misfornøyde eller svært misfornøyde*. Andelen ungdom som opplevde at informasjonen kun i noen grad var tilstrekkelig, forståelig, til å stole på, dekkende eller tilfredsstillende for deres behov var relativt stor (omtrent en tredjedel). Det er derfor viktig med informasjon, både for denne gruppen i tillegg til de som er klart misfornøyde (omtrent 10 %). Informasjonen som gis bør derfor være tilpasset og tematisk målrettet ungdom.

På de to spørsmålene «Informasjonen som gis gjør meg tryggere» og «Informasjonen jeg får gjør meg beroliget» svarte de fleste *verken eller* (rundt 40 %), mens en tredjedel oppgav at de ikke ble beroliget av informasjonen som ble gitt. Det er dermed en betydelig andel ungdom som ikke opplever at informasjonen de tilegner seg gjør dem tryggere eller beroliget. Det kan det være flere årsaker til, i tillegg til at det i denne situasjonen er en reell grunn til å bekymre seg for fremtiden. Det kan også være at informasjonen ungdom eksponeres for er for omfattende, overveldende, ikke pålitelig eller kvalitetssikret og dermed forverrer deres opplevelse av situasjonen rundt koronaviruset (Hoogensen Gjørsv, 2020). Dernest kan det være en andel ungdom som i utgangspunktet er mer sårbare i forhold til angst og uro. For eksempel viser Ungdata (2019) at 23 % av elever i videregående opplæring oppgir at de bekymrer seg for mye om ting. En anbefaling kan være å ha en ekstra beredskap i form av lavterskel helsetjenester for å ivareta ungdom som er bekymret for situasjonen med koronaviruset. Det er også viktig å informere ungdom om pålitelige kilder som er basert på kvalitetssikret innhold for å unngå at ungdom får misvisende informasjon som gjør dem mer enn nødvendig bekymret. Informasjon som gis må ikke bare informere, men også instruere og motivere til det som er anbefalte måter å opptre på, f.eks. å overholde anbefalinger om å holde avstand og ikke møtes i for store grupper. Det er også viktig at informasjon som gis er oppdatert og at feilinformasjon avkreftes (Vaughan & Tinker, 2009).

Totalt 74 % angav at situasjonen påvirket deres hverdag og 20 % rapporterte at de var bekymret for å bli smittet. Bekymringen for smitte kan også være med tanke på å smitte andre i risikogrupper og ikke utelukkende begrunnet med at man er bekymret for egen helse. På den andre siden var det i denne undersøkelsen litt over halvparten av ungdommene som rapporterte at de ikke var bekymret for å bli smittet av koronaviruset. Bekymringer og emosjoner kan påvirke hvordan ungdommer oppfatter informasjon som gis og hvordan de vurderer risiko. Dette kan igjen påvirke deres atferd under denne situasjonen (Drummond & Fischhoff, 2020). Selv når ungdom er godt informerte vil de kunne stole mer på følelsene om situasjonen, fremfor kunnskapen de har ervervet. Dermed kan risikobaserte avgjørelser, som f.eks. å samles til fest, være vanskelig å påvirke også når informasjonen som er gitt er tilstrekkelig, forståelig og til å stole på (Long, 2018).

Når det gjelder informasjon ungdommene ønsket mer av så handlet omtrent en tredjedel om spørsmål om skolesituasjonen, hvordan det går videre med skolen og eksamener, men også om hvor lenge situasjonen kommer til å vare. Tilsvarende var det ca. en tredjedel som uttrykte bekymringer om smitte og sykdom f.eks. karantenereregler og hvem som tilhørte de såkalte risikogruppene. Den siste kategorien handlet om fremtiden og bekymringer knyttet til manglende kontakt med venner og kjærester. Ungdommene fikk også mulighet til å komme med kommentarer til undersøkelsen og de fleste som hadde svart på dette, var positive til studien.

Oppsummert viser resultatene fra denne undersøkelsen at det er behov for å øke andelen ungdom som er fornøyd med den informasjonen som gis angående koronaviruspandemien. Denne undersøkelsen viser at ungdom ønsker mer informasjon om skolesituasjonen, virusrelaterte- og fremtidsrelaterte spørsmål. Det finnes enkelte kommuner som iverksetter tiltak for å gi tilpasset informasjon til barn og unge, som for eksempel Tromsø kommune som arrangerte en spørretime (3 april 2020). Tiltak som bidrar til å gi tilpasset informasjon, som for eksempel en spørretime, vil være å anbefale da dette gir ungdom en mulighet til å få besvart det de lurer på. For å imøtekomme ungdom på det de etterlyser mer informasjon om, og for å nå så mange ungdom som mulig, kan en annen anbefaling være å holde en pressekonferanse eller tilsvarende for ungdom slik det ble avholdt for barn. Noe informasjon er mer spesifikk for den enkelte skole eller fylke og bør da formidles lokalt. Ungdom oppga i denne undersøkelsen aviser/nettavis som beste kilde til informasjon, og det kan da være en

anbefaling å bruke disse mediene til å publisere mer informasjon tilpasset ungdom. Internett er den kilden som blir brukt av de fleste ungdom for å skaffe seg informasjon rundt situasjonen. Nettbaserte plattformer som Ung.no, hvor ungdom kan stille spørsmål og få kvalitetssikrede svar, kan være viktige kilder for å nå ungdom i en unntakssituasjon som koronaviruspandemien.

4.1 Metodiske begrensninger

Koronapandemien representerer en situasjon som ingen norske ungdommer har opplevd tidligere, og det foreligger ingen tilsvarende data innhentet fra norsk ungdom i en slik unntakstilstand. Det er flere begrensninger ved denne studien. For det første er utvalget ikke representativt for norske ungdommer da det i stor grad baserer seg på elever fra videregående skole i tillegg til at jenter og elever nordfra er overrepresentert. Siden linken ble spredd gjennom ulike kilder på nett er det ikke mulig å regne ut svarprosent på undersøkelsen. Likevel, det er 354 ungdommer som har valgt å besvare denne undersøkelsen og som har formidlet flere områder som de trenger mer informasjon om. Antakelig vil mange av spørsmålene de har også gjelde andre ungdommer.

5 Referanser

- Bakken, A. (2019). *Ungdata. Nasjonale resultater 2019*. NOVA Rapport 9/19. Oslo: NOVA, OsloMet. Hentet fra <https://fagarkivet.oslomet.no/en/item/asset/dspace:15946/Ungdata-2019-Nettversjon.pdf>
- Blum, G. (2012). Invisible threats - Emerging threats in national security and law, edited by Peter Berkowitz. *Harvard Public Law Working Paper No. 12-29*. Hentet fra <https://ssrn.com/abstract=2096809>
- Drummond, C. & Fischhoff, B. (2020). Emotion and judgments of scientific research. *Public Understanding of Science*, 29, 319-334. <https://doi.org/10.1177/0963662520906797>
- Hoogensen Gjørsv, G. (2020, 31. mars). Vi må holde hodet kaldt. Å forstå pandemi som et sikkerhetsproblem trenger ikke å føre til panikk. *Dagsavisen*. Hentet fra https://www.dagsavisen.no/debatt/vi-ma-holde-hodet-kaldt-1.1691990?fbclid=IwAR1RjpExn-ZekVuV9tTIHp6qIV1ttyhwCn-ZmU6fq_dnDJ9Gdj2WCdYukjY

- Huang, L., Ødegård, G., Hegna, K., Svagård, V., Helland, T. & Seland, I. (2017). *Unge medborgere. Demokratiforståelse, kunnskap og engasjement blant 9.-klassinger i Norge*. The International Civic and Citizenship Education Study (ICCS 2016). NOVA rapport nr. 15/17. <https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/rapporter/demokratiforstaelse-kunnskap-og-engasjement-blant-9.-klassinger-i-norge>
- Huang, L., Bruun, J., Lieberkind, J. & Arensmeier, C. (2018). Nye tall om ungdom. *Tidsskrift for ungdomsforskning*, 18. Hentet fra <https://journals.hioa.no/index.php/ungdomsforskning/article/view/3006>
- Long, F. (2018). Young people, risk-taking and improving risk communications to adolescents. *Youth and Policy*. Hentet fra <https://www.youthandpolicy.org/articles/young-people-risk-taking>
- Medietilsynet. (2018). *Barn og medier-undersøkelsen 2018. 9 – 18 åringer om medievaner og opplevelser*. Hentet fra https://medietilsynet.no/globalassets/dokumenter/trygg_bruk/barn-og-medier-2018/barn-og-medier-2018-medievaner-mobil--og-tidsbruk.pdf
- Medietilsynet. (2019). *Kritisk medieforståelse i den norske befolkning*. En undersøkelse fra Medietilsynet. Hentet fra https://medietilsynet.no/globalassets/publikasjoner/2020/200326-kritisk_medieforstaelse_samlerapport.pdf
- Medietilsynet. (2020). *Barn og medier 2020. Om sosiale medier og skadelig innhold på nett*. Delrapport 1. Hentet fra <https://medietilsynet.no/barn-og-medier/barn-og-medier-undersokelsen/>
- Vaughan, E. & Tinker, T. (2009). Effective health risk communication about pandemic influenza for vulnerable populations. *American Journal of Public Health*, 99, 324-332. <https://doi.org/10.2105/AJPH.2009.162537>

6 Appendix

6.1 Informasjonsbehov – hva ønsker du mer informasjon om?

Tabell A. Informasjon om skolegang, eksamen og jobb

Trenger mer info om skolesituasjonen

Står mye forskjellig

Skolen var litt sen med informasjon i begynnelsen, men det har kommet seg nå.

Om skole, når den åpnes. Det er viktig!

Kva vil skje viss dette varer lenge? Kva vil skje med eksamen og oppstart neste skuleår?

Jobber som vekslingslærling i helsevesenet, hvor jeg veksler mellom skole og jobb. Mistet nettopp skoleuken med nettundervisning for å jobbe, men arbeidsgiver(kommunen) lover ikke kompensert lønn. Jobber i uvisshet om inntekter for arbeidet, samt at jeg mister mye relevant undervisning som kan være en stor nøkkel på eksamen. I sosiale medier kommer det frem at permitterte pga. Covid19 isolasjon skal få 100% lønn i 15 dager, mens de sitter hjemme. Jeg og andre i min posisjon jobber hardt i en krevende jobb med langt mer ansvar enn det vi SKAL ha, men får ikke annet enn normal lærlinglønn i måneden. Det vil si at hvis vi satt med hjemmeskole ville vi fremdeles fått samme månedslønn som det vi gjør med en uke ekstra med hardt arbeid [...].

Jeg får mye informasjon på en gang, dette gjør meg svært forvirret. Det er kommet nesten ny info hver dag. Jeg savner info om eksamen, skolen og det som er relevant for min situasjon som en student på VGs. Jeg lever i uvisshet og det er det som skremmer meg og påvirker hverdagen min. Skolen var det eneste sosiale livet jeg hadde og nå er det borte.

Eg er lærling å går vekslingsmodell helsefagarbeider her er klassen min ute 3 uker i strekk og 1 uke på skolen om gangen. På grunn av coronaviruset har jeg fått mail av opplæringskontoret at jeg ikke får skoleuken jeg skulle ha og som jeg i prinsippet har rett på! Fylkeskommunen har funnet ut at jeg som egentlig skulle ha skoleuke sammen med mine medelever får vi ikke hjemmeskole i det hele tatt. Derfor lurer jeg på om de kan gjøre dette siden det er snakk om at vi ikke blir å få denne skoleuken tilbake. Å om jeg bør kontakte forbundet jeg er innmeldt i for å få oppklart dette.

Ja, trenger mer info om skoler og slikt.

Ja, korleis det vert med skulegangen vidare og generelt kva som skjer til ei kvar tid. Både på skulen og utanom.

Ja kanskje gi mer informasjon fra skole også.

Hvordan skolene og eksamener skal foregå hvis dette blir langvarig.

Hvordan skolehverdagen fungerer

Hvordan det blir med skole framover.. med tanke på eksamen... Det er noe helt annet og skal lære hjemme i motsetning til skole

Hva som skjer videre i forhold til min skolegang. Mye er så uforutsigbart generelt. At vi ikke får klare beskjeder skaper stress.

Hva er påvirkningen på min skolegang er i forhold til viruset? blir det eksamen eller ikke?

Mer om skolen, osv.

Eksamener.

Eksamensavvikling.

Jeg vil også ha et svar så tidlig som mulig om det blir eksamen eller ikke. Ja, vi får vitnemål uansett, men jeg vil vite blir det eksamen eller ikke.

Hva skjer hvis jeg til neste år skal gå ambulanséfag? Kommer jeg til å få drømmen min som er å jobbe som dette? Eller vil dette viruset vare langt over sommeren?

Tabell B. Informasjon om smitte, viruset, risiko og sykdom

Hva viruset er, men det er svar selv forskerne er usikker på så ingenting egentlig da

Trenger mer informasjon om situasjonen her i fylket og hver enkelt kommune, bor hos bestemor og onkel med astma og trenger å vite hva som skjer rundt for å ikke føre smitten hjem til de som kan få katastrofale følger av dette

Karantenerogler og hvorfor ikke alle som føler seg dårlig kan bli testet (og som sitter i karantene)

Jeg trenger informasjon på om forskerne holder på med å produsere en kur/medisin som kan drepe det viruset på norske innbyggere.

Konkretisering av kva du må gjøre/ikkje gjøre dersom du har påvist smitte kontra om du ikkje har det. For eksempel i kor stor grad skal du holde deg heime dersom du ikkje har fått påvist smitte

ja, blant annet smitte. Føler det er mange mørketall som skaper mye usikkerhet.

Hvordan man kan testes, om man BØR testes, når man er "friske", fordi jeg ikke kan bli sjekket, kan jeg ikke vite om jeg har covid-19 eller en vanlig forkjølelse, og jeg vet ikke når jeg i så fall ikke er smittebærer lengre.

Informasjon om risikoen ved de ulike risikogruppene

Alder på de som er hardt rammet og ikke bare snakke om de som «eldre» for har selv foreldre jeg mener er av den eldre gruppen men som kanskje ikke er det

Hvordan prosessen er når det gjelder medisin

Hvor mange som blir friske

F.eks. om de som har dødd, hadde andre diagnoser også

Det er nok av informasjon, men det kan være litt uklart hvem som kan bli alvorlig syk. Det er sagt at de som eldre og de som har sykdommer fra før. Men så kan media skrive to unge personer under 30 år innlagt på sykehus. Er disse personene syk fra før eller er ikke? Disse overskriftene er jo for å få folk til å klikke inn på siden. Det synes jeg sprer misinformation og unødvendig panikk. Derfor vil jeg bare at det skal gjøres klart at det er de eldre og de som har sykdommer fra før som kan bli

alvorlig syk. Og er det en ung person som får viruset, så er den personen mest sannsynlig syk fra før.

Ja det gjør eg. Vil bare lær meg meir om viruset fordi eg er ikke redd viruset fordi eg har et godt immunforsvar og har ikke noen helseproblemer.

Hva viruset er

Hva korona faktisk er.

Hva er korona, hvor ille det er, hvordan vi påvirkes.

Eg treng mer informasjon frå vitenskapsmenn og ikkje frå politiker.

Tabell C. Informasjon om framtiden og hvor lenge viruspandemien vil vare?

Varigheten av tiltakene

Mer informasjon om hva som skjer med skoler og det offentlige, samt om hvor lenge viruset vil herje.

Mediene, NRK, VG, TV2 you name it må slutte å lage så mange saker om corona. Det eneste de oppnår er at folk blir redde som fører til at samfunnet går nedover raskere enn det hadde gjort hvis de hadde kun gitt ut viktig info. De lager for eksempel en stor sak om hver gang noen blir syke, men de nevner for eksempel aldri de 3 som i gjennomsnitt dør hver dag av vanlig influensa i Norge. Hvis denne situasjonen skal gå over raskt og på en sikker måte, må mediene begynne å gi faen i å prøve å profitere på å clickbaite med viruset, og heller gi ut relevant info som beroliger, men samtidig understreker hvilke forhåndsregler man er nødt til å ta.

Media presser ut alt for mye informasjon om dette. Det er ikke rart at folk er bekymret og lider av angst.

Kunne ikke brydd meg mindre den eneste forskjellen er at æ kan sove litt lengere

Ja, trenger mye mer informasjon det er veldig vanskelig og skulle tilpasse seg en hverdag så raskt som vi plutselig må. Skulle likt å fått mer informasjon. De voksne for dekket sitt informasjons behov fra TV og dagsrevyen og barn på barneskolealder får fra statsministeren men vi på VGs og som er unge voksne trenger noe som er mer rettet mot oss. Noe for den generasjonen som starter og bli voksen. Den generasjonen som er mest sosial og trenger å få dekt det behovet. Det er veldig vanskelig å skulle være så usosial og føle at man har mangel på menneskelig kontakt. Fordi mor og far er ikke nok. Vi trenger informasjon på måter man kan takle en situasjon der man blir isolert, fordi det er når man isolerer ungdom at mange sliter. Folk på VGS trenger info om hvordan man kan takle situasjonen. Tiltak man kan gjøre uten og treffes.

Framtiden og hvor lenge vil det vare

Kan jeg være med venner, hvor lenge treningssenter ol. blir stengt

Hvordan fremtiden vår ser ut. Jeg forstår at det er mye vi ikke vet ennå om situasjonen, men mange er bekymret for hva som skjer med skole, eksamener, foreldre som er permittert, egen deltidsjobb osv.

Hvor lenge dette blir å vare?

Hvor lenge dette skal pågå

Bare veldig spent på kor lenge dette skal vare men veit at eg får vite det snart

Hvor lenge forskere tror denne epidemien kommer til å vare.

Hvordan leger, sykehus og andre helse systemer holder opp og hvilke problemer de finnes for de som ikke kan gå i karantene på grunn av jobb.

Samt hvordan denne nedstengingen vil påvirke Norges økonomi

Hvordan Norge planlegger framtiden, og hvordan vi som privatmennesker kan best mulig tjene samfunnets velvære framover.

Hvordan fremtiden vår ser ut. Jeg forstår at det er mye vi ikke vet ennå om situasjonen, men mange er bekymret for hva som skjer med skole, eksamener, foreldre som er permittert, egen deltidsjobb osv.

Kan man bli anmeldt for å dra til kjæresten man er med hver dag nå?

6.2 Kommentarer til undersøkelsen

Tabell D. Ungdommenes kommentarer til undersøkelsen

Veldig bra!

Veldig bra at dere spør oss unge om hvordan vi opplever situasjonen!!

Takk for at jeg fikk være med i denne undersøkelsen. Det er mye tanker jeg går rundt og bærer på. Det var godt å få det litt ut av systemet mitt. Angående spørsmålet om hvor vidt jeg er redd for å bli smittet så er det ikke fordi jeg er redd for min helse, men jeg har familiemedlemmer som er i risikograppa. Er derfor jeg redd for at jeg blir smittet og overfører smitten over på de. Dere burde kanskje hatt spørsmål som omhandler hverdagen vår, hvordan dette påvirker vår psykiske helse og om helsetilbudet vi får/ om vi har noen å prate med og om vi synes at den digitale undervisningen fungerer ellers en bra spørreundersøkelse.

Syns undersøkelsen tar ståpunkt i at man må være bekymret for korona viruset så noen av spørsmålene va vanskelige å svare på

Skulle kanskje ha vært en mulighet under spørsmålene om informasjonstilgjengelighet til å svare "jeg leter ikke etter informasjon". Det er ikke alle som gjør det, nemlig.

Kanskje lurt å spørre folk hvordan situasjonen håndteres, eller utdype om hvilke tanker som dukker opp

Hva Skulle egentlig denne undersøkelsen finne ut av? Hvem som ga ut bra info? Om folk er bekymret? eller om det er mye misinformasjon?

At jeg ikke i det hele tatt blir tryggere eller beroliget av informasjonen betyr ikke nødvendigvis at jeg blir utryggere eller bekymret i en overflod av informasjon. Skulle kanskje hatt et spørsmål om man ble mer utrygg eller redd på grunn av all informasjonen

Covid-19 påvirker ikke hverdagen min noe (enda). Derimot det som bekymrer meg mest er å ikke få gjennomført eksamen pga nettbasert studie som er pågående i dag. Kanskje ta et slikt spørsmål med i undersøkelsen? (Er du bekymret for fremtiden din både helsemessig og jobb/skole?)

Helt ok.

Greit undersøkelse med greie svaralternativer og spørsmål

Grei

Fint å få sakt det man vil.

Fin undersøkelse, godt at den er anonym.

Det er bra dere har lagt ut spørreundersøkelsen fordi da kan dere vite mer om hvordan dagen har gått så langt og hva ungdommer tenker i denne situasjoner. Godt Jobba. liker deres innsats

bra undersøkelse

bra undersøkelse

Bra med undersøkelse. Har spørsmål jeg ikke får svar på.

Bra lengde :)

bra

bra

Veldig lei

Snapchat «Ung i Overhalla» gjør meg trygg.

Folk burde få bedre forståelse for hvordan karantenen fungerer.

Er ikke nødvendigvis redd for å bli smittet, men er redd for å spre det videre til noen i risikogruppen

Eg skjønner at vi ikke har skole å sånt så derfor trenger vi lekser. Men fy fader det her er mer lekser enn det vanlige. Ta så ro ned helt med de innleveringene og alt

Eg er lei av at alt rundt meg handler bare om korona. Eg forstår at det er viktig, men des mer informasjon eg får på dette tidspunktet des mindre bryr eg meg liksom?

